

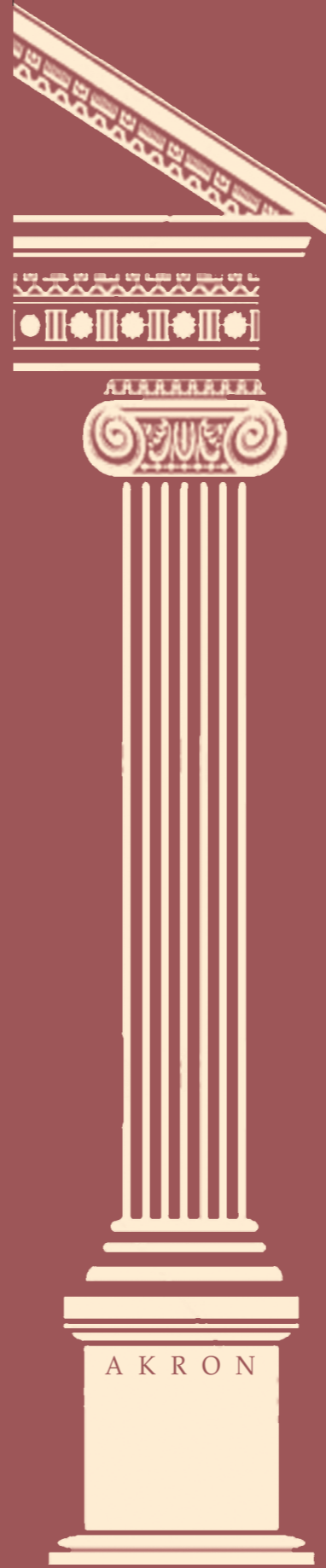
ESKİÇAĞ YAZILARI

10

E. KARAKOÇ, S. SEÇER FİDAN,
P. PINARCIK, R. KÖRPE, O. YARLIĞAŞ,
A. ÇOŞKUN ABUAGLA, G. KAŞKA,
C. C. ÇEVİK, Z. ÖZÜSAĞLAM MUTLU,
Z. S. ALTINOLUK, H. KÖKER,
T. ÖZHAN, H. T. AKDOĞAR

AKRON 13

ESKİÇAĞ YAZILARI 10

AKRON

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

ISBN: 978-605-396-415-5

9 786053 964155

ESKİÇAĞ YAZILARI

10

AKRON
ESKİÇAĞ ARAŞTIRMALARI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
AKDENİZ DİLLERİNİ VE KÜLTÜRLERİNİ
ARAŞTIRMA MERKEZİ KİTAP DİZİSİ

13

DİZİ EDİTÖRLERİ

A. Vedat ÇELGİN
İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü
E-mail: celgin@ttmail.com
Tel: (0212) 455 57 00 / 15855, 15860

N. Eda AKYÜREK ŞAHİN
Akdeniz Üniversitesi Edebiyat Fakültesi
Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü
E-mail: edasahin@akdeniz.edu.tr
Tel: (0242) 310 61 84

Akron kitap dizisinin editörleri ve yayımlayanları olarak kitap dizimizi destekleyen ve büyük bir özenle basan Arkeoloji ve Sanat Yayınları'nın sahibi Sayın Nezih Başgelen'e ve kitabı teknik olarak baskıya hazırlayan Serdar Kıran'a en içten teşekkürlerimizi sunarız.

ESKİÇAĞ YAZILARI 10

YAYINA HAZIRLAYANLAR

A. Vedat ÇELGİN
N. Eda AKYÜREK ŞAHİN
Fatih ONUR

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

ARKEOLOJİ VE SANAT YAYINLARI

ESKİÇAĞ YAZILARI
10

Yayımlayan
Nezih BAŞGELEN

Uygulama: *Serdar KIRAN*

ISBN: 978-605-396-415-5

©2016 Arkeoloji ve Sanat Yayınları Tur. San. Tic. Ltd. Şti.
Hayriye Cad. Cezayir Sok. No: 5/2 Beyoğlu-İstanbul
Her türlü yayın hakkı saklıdır / All rights reserved.
Yayınevinin ve yazarın yazılı izni olmaksızın elektronik mekanik,
fotokopi ve benzeri araçlarla ya da diğer kaydedici cihazlarla
kopyalanamaz, aktarılamaz ve çoğaltılamaz.
Sertifika no: 10459

Baskı: Mim Copy Baskı Teknikleri
İsmetpaşa Cad. No: 2 Kağıthane-İstanbul
Sertifika No: 34256 / İstanbul, 2016

Kitaptaki bölüm yazarlarının her türlü görüş ve düşüncelerinin,
bilimsel değerlendirmelerinin yasal sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kitabevi/Satış Mağazaları:

arkeo_{pera}
Yeniçarşı Cad. No: 66/A
34433, Galatasaray
Beyoğlu-İstanbul
Tel.: 0212 249 92 26

arkeo_{ege}
Kıbrıs Şehitleri Caddesi
1479 Sok. No: 10/A
Alsancak-Konak-İzmir
Tel.: 0232 422 36 38

www.arkeolojisanat.com / info@arkeolojisanat.com

İÇİNDEKİLER

Editörlerden

A. Vedat ÇELGİN - N. Eda AKYÜREK ŞAHİN
IX

Antik Mısır Hukuku Hakkındaki Görüşler
Eren KARAKOÇ
1

MÖ II. Binyılda Pedaşsa Ülkesi
Sezer SEÇER FİDAN
19

Geç Hitit Dönemi'nde Çukurova Bölgesi
Pınar PINARCIK
63

Prehistorik Dönemden Günümüze Troas Bölgesi'nde Tarım
ve Yetiştirilen Ürünler
Reyhan KÖRPE
99

Legio XV Apollinaris'in Doğu'daki Görevleri
ve Satala'ya Konuşlandırıldığı Tarih Üzerine
Oğuz YARLIGAŞ
127

Küçük Asya Yazıtları Işığında Mezar Lanetleri ve Yasaklamaları
Asuman COŞKUN ABUAGLA
159

Pisidia'daki Antiokheia'nın Demografisi
Gülcan KAŞKA
177

Seneca'nın Mektuplarında Bilgenin Toplumsal Karakteri
C. Cengiz ÇEVİK
191

Nika Ayaklanması
(Στάσις τοῦ Νίκα)
Zeynep ÖZÜSAGLAM MUTLU
219

Geç Roma İmparatorluk Dönemi'nde Batı Anadolu'daki Senkretik Büyü
Uygulamalarına Bir Bakış: Iao, Abrasaks
Z. Sencan ALTINOLUK
239

Klaudia Seleukeia (Sidera) Kazı ve Yüzey Araştırmaları Sikke Buluntuları
Ön Değerlendirme
Hüseyin KÖKER
253

Anadolu'nun Antik Spor Yazıtları 2
Aleksandreia Troas'ta *Agon*'lar ve
Smintheion'dan Yeni Bir Yazıt Fragmanı
Tolga ÖZHAN
259

Latin Edebi Kaynakları 1
Ammianus Marcellinus ve Eseri XXII. Kitap, 8. Bölüm Üzerine Bazı Notlar
(Ammianus Marcellinus, *Rerum Gestarum*, XXII.8.1-49)
Hatice Tuğba AKDOĞAR
283

AKRON Eskiçağ Araştırmaları'nın 13. sayısını (Eskiçağ Yazıları 10) yayına hazırlama sürecinin son aşamaları, dizimizin isim babası olan çok değerli Eskiçağ Bilimleri araştırmacısı, sevgili hocamız Prof. Dr. Sencer Şahin'in aramızdan ayrılışının (16. 10. 2014) ikinci yıldönümüne rast geldi. Bundan dolayı sevinci de üzüntü ve burukluğu da bir arada yaşadık. Sevinçliydik, çünkü dizimize yazılarıyla katılan saygıdeğer meslektaşlarımızın, özellikle, ilgi ve desteklerini bizden esirgemeyen kıymetli okuyucularımızın paha biçilmez katkılarıyla 12 sayıyı geride bırakarak 13. sayımıza ulaştığımız ve her sayıda sizlere daha kaliteli, daha doyurucu bir kitap sunma çabalarımıza olumlu tepkiler almaktaydık. Bir o kadar da üzüntülü ve buruktuk, zira en büyük destekçimiz, başımız sıkıştığında sığınacak limanımız olan sevgili Sencer Hocamızın acısı aradan iki yıl geçmesine karşın sönmemişti. Yegâne tesellimiz ise genç bilim insanlarımızın, ayrıca bilim insanı olma yolunda azimle, şevkle ilerleyen yüksek lisans ve doktora öğrencilerimizin araştırma ve yayın yapma isteği, gayretiydi. Üstün bilimsel niteliklerinin yanı sıra gençleri yetiştirme konusuna özel bir önem vermesiyle de tanıdığımız, yürekte bağlı olduğu Yüce Atatürk'ün Türkiye'si'ne mükemmel yetişmiş gençlerden kurulu bir Eskiçağ Dilleri ve Kültürleri Bölümü armağan eden sevgili Hocamızı bir kez daha minnet, saygı ve özlemlerle anıyor, "ışıklar içinde uyusun!" diyoruz.

EDİTÖRLERDEN

On üç yazıdan oluşan kitabımızın ilk yazısı Eren Karakoç tarafından kaleme alınmış olup “Antik Mısır Hukuku Hakkındaki Görüşler” başlığını taşımaktadır. Yazar bilim dünyasındaki bazı görüşlerin aksine antik Mısır’ın toplumsal olarak ayrıntılı bir yapıda olması, bu yapıyı korumak ve organize etmek için sağlam bir düzen ve kanun yapısının olduğunu ortaya koyduğunu dile getirmektedir. Karakoç’a göre ele geçen yasal el yazmaları, antlaşmalar, mektuplardaki göndermeler, anıtlardaki yazılı bilgiler, bu köklü kültürün daha önceleri de yazılı bir yasalar topluluğuna sahip olduğunu göstermektedir. Yazar buna rağmen Mısırlıların, yasalar hakkında herhangi bir genel geçer teori üretmediklerine ve bu olguyu meslek olarak icra eden profesyonel görevlilerinin bulunmadığına dikkati çekmektedir.

Kitabımızın ikinci yazısında Sezer Seçer Fidan “MÖ II. Binyıl’da Pedaşsa Ülkesi” konulu bir çalışma ortaya koymuştur. Pedaşsa adıyla anılan topraklar Anadolu’nun M. Ö. II. binyıl kültürlerinin gösterildiği haritalarda genellikle, Hatti çekirdek bölgesinin güneybatısına yerleştirilmektedir. Bu bölgenin, fonetik benzerlik sebebiyle M. Ö. I. binyıldaki Pisidia Bölgesi ile eşleştirilmek istendiği görülmektedir. Pedaşsa Ülkesi ile ilgili pek çok lokalizasyon denemesi yapılmıştır. Ancak ülkenin coğrafi sınırları için henüz bilim dünyasında bir fikir birliği yoktur. Yazar bu konuları ayrıntılı olarak tartışmakta ve Pedaşsa Ülkesi’nin adını içeren pek çok farklı tablet ve metin fragmanının incelenmesi sonucunda bu ülkenin bugünkü Afyonkarahisar’ın doğusunu ve Konya’nın kuzeyini kapsayan alanda yer alıyor olması gerektiği kanısına varmaktadır.

Sonraki yazı Pınar Pınarcık tarafından kaleme alınmış olan “Geç Hitit Dönemi’nde Çukurova Bölgesi” başlıklı yazıdır. Deniz Kavimleri’nin yarattığı yıkıcı etkinin sonucunda Malatya’dan Suriye’ye kadar geniş bir coğrafyada kurulan siyasi oluşumlar tarihte “Geç Hitit Kent Devletleri” olarak bilinir. Çukurova bölgesi Anadolu’yu, Doğu Akdeniz, Suriye, İran ve Mezopotamya’ya; Mezopotamya’yı da Anadolu üzerinden Ege Denizi’ne bağlayan yolların geçiş güzergâhı üzerinde bulunmaktadır. M. Ö. II. binde Kizzuwatna olarak geçen bölge M. Ö. I. binde Kilikia olarak karşımıza çıkmaktadır. Ele geçen hiyeroglif yazıtlardan Çukurova bölgesi halk-

larının bazı tarihî olayları, kralları, dinî ve gündelik hayatları hakkında bilgi sahibi olursa da siyasi ve askerî icraatı hakkında pek bilgi yoktur. Söz konusu yazıda, Çukurova bölgesinin M. Ö. II. ve I. binyıldaki siyasi, ekonomik ve kültürel tarihine ilişkin özlü bilgiler yer almaktadır.

Kitabımızın dördüncü yazısı Reyhan Körpe'nin "Prehistorik Dönemden Günümüze Troas Bölgesi'nde Tarım Ve Yetiştirilen Ürünler" başlıklı çalışmasıdır. Antik Çağ'da Troas olarak bilinen Çanakkale bölgesinde yapılan arkeolojik kazı ve yüzey araştırmaları bölgede M. Ö. yaklaşık 6. binyıl sonu ile 5. binyıl başından itibaren insanların devamlı olarak yerleşmekte olduğunu göstermiştir. Bu bölgede Milattan yaklaşık 5000 yıl önce Neolitik Çağ başlamakta olup bölgedeki ilk yerleşimler Yakın Doğu'nun erken uygarlıklarından hemen sonra tarımsal faaliyete geçmiştir. Bölgedeki ilk tarım yerleşimlerinin sakinlerinin Troas'a, Yakın Doğu'dan Avrupa'ya göçleri sırasında gelmiş oldukları düşünülmektedir.

Bir sonraki yazı olan "Legio XV Apollinaris'in Doğu'daki Görevleri ve Satala'ya Konuşlandırıldığı Tarih Üzerine" başlıklı yazıda Oğuz Yarlıgaş, Legio XV Apollinaris'le ilgili ayrıntılı bilgi vermekte ve Roma ordu tarihi hakkında bilgilenmemizi sağlamaktadır.

Altıncı yazımızda Asuman Coşkun Abuagla "Küçük Asya Yazıtları Işığında Mezar Lanetleri ve Yasaklamaları"na değinmekte ve Anadolu'da bulunan yazıtların ışığında mezar lanetleri ve yasaklamaları konusuna ilişkin genel bilgi vermektedir.

Kitabımızın sonraki yazısında Gülcan Kaşka "Pisidia'daki Antiokheia'nın Demografisi" üzerinde durmaktadır. Galatia, Phrygia ve Pisidia üçgeninde yer alan Antiokheia (Yalvaç) kenti Seleukoslar Dönemi'nde stratejik özelliğinden ötürü koloni olarak organize edilmiştir. Augustus tarafından ise kente *Colonia Caesaria Antiochia* unvanı ve *ius Italicum* hakkı bahşedilmiş, 5. ve 7. lejyondan terhis edilen emekli askerler ile kent çok uluslu kozmopolitik bir yapıya büründürülmüştür. Antik yerleşimde bulunan yazıtlarda ele geçmiş isimler bizlere kentin kozmopolitik yapısını göstermektedir.

Kitabın sekizinci yazısını kaleme alan C. Cengiz Çevik, "Seneca'nın Mektuplarında Bilgenin Toplumsal Karakteri" konusunu ele almaktadır. Yazıda Roma İmparatorluğu Dönemi'nde yaşamış olan Stoacı filozof

Lucius Annaeus Seneca'nın, dostu Lucilius'a yazmış olduğu mektuplarda beliren, bilginin toplumsal karakteri çözümlenmeye çalışılmıştır.

Kitabımızın sonraki yazısında Zeynep Özusağlam Mutlu “Nika Ayaklanması”na değinmektedir. Doğu Roma (Bizans) İmparatoru I. Iustinianus'un hükümdarlığı sırasında, 13 Ocak 532'de Constantinopolis'te “Nika Ayaklanması” bir halk isyanı olarak patlak verir. Binlerce insanın öldüğü ve kentin büyük bölümünün tahrip edildiği bu isyan Geç Antikçağ'ın en büyük *circus* kargaşası olarak bilinmektedir. Nika Ayaklanması'nın Geç Antikçağ imparatorluk kurumu, onun siyasal temelleri ve Constantinopolis'teki imparatorluğun tasviri ve organizasyonunun araştırılmasında büyük önemi olup yazar bu konularda aydınlatıcı bilgiler vermektedir.

Kitabın onuncu yazısı Z. Sencan Altınoluk tarafından kaleme alınmış olan “Geç Roma İmparatorluk Dönemi'nde Batı Anadolu'daki Senkretik Büyü Uygulamalarına Bir Bakış: Iao, Abrasaks”tır. İ. S. 1. yy.'da Yunan dünyasının sakinleri arasında doğaüstü güçler ve şeytani âleme karşı olan korku ve ilgi oldukça yüksektir. Bu yüzyılda Ephesos kenti “büyü uygulamalarının gerçekleştiği bir merkez” olarak ün salmıştır. Kolye, yüzük olarak takılan veya herhangi bir yerde muhafaza edilen muskalar, özellikle alt sınıftan, eğitim düzeyi düşük halkın ilgisini çekmiş ve onlar tarafından kullanılmıştır. Tılsımlı bu küçük minyatür tapınaklar sayesinde, sıradan Antikçağ insanının düşünce ve arzularıyla karşı karşıya gelmekteyiz. Bir hastalıktan kurtulmak, zafer kazanmak, sevdiği insanı kendine âşık etmek, öç almak, zengin olmak gibi arzuların bu tılsımlar sayesinde gerçekleşebileceği inancı vardır. Bu objeleri yapan ve uygulayan büyücüler ise oluşan bu ticari sektör sayesinde varlıklarına varlık katmışlardır.

Kitabımızın onbirinci yazısı Hüseyin Köker'e ait olup “Klaudia Seleukeia (Sidera) Kazı ve Yüzey Araştırmaları Sikke Buluntuları” üzerinedir. Yazıda Isparta ili, Atabey ilçesi'ne bağlı Bayat köyünün 800 m kuzeybatısında yer alan Hisar-tepe ve çevresine konumlanan Seleukeia kentinde yürütülen kazı ve yüzey araştırmalarında bulunan sikkelerin bir ön değerlendirmesi yapılmaktadır.

Kitabımızın sondan bir önceki yazısı Tolga Özhan'ın kaleminden çıkmış olup “Aleksandreia Troas'ta *Agon*'lar ve Smintheion'dan Yeni Bir Yazıt Fragmanı” başlığını taşımaktadır. Eskiçağ Yazıları serimizin “Ana-

dolu'nun Antik Spor Yazıtları" alt dizisinin 2. yazısı olan bu çalışmada, Roma İmparatorluk Dönemi'nde Troas Bölgesi'nde Aleksandreia Troas kenti tarafından Smintheia, Smintheia Pauleia ve Pythia olarak adlandırılan agonistik festivallerin düzenlendiğine değinilmektedir. Bu yazıda bölgenin bu en büyük kenti tarafından düzenlenen bu üç *agon* ve yeni bir yazıt tanıtılmaktadır.

Kitabın son yazısı Hatice Tuğba Akdoğan tarafından kaleme alınmıştır. Latin Edebî Kaynakları alt dizimizin 1. yazısı olan bu çalışmada Ammianus Marcellinus ve Eseri XXII. Kitap, 8. Bölüm üzerine değerlendirmelerde bulunmaktadır. Yazar, İ. S. 4. yüzyılın önemli Roma tarihçilerinden Ammianus Marcellinus'un Karadeniz üzerine yazmış olduğu bu bilgilere temel bir coğrafi kaynaktan ziyade, onun kaynağının küçük bir parçası olan "coğrafi bir tez" olarak bakmanın, ayrıca bu bilgileri okuyucusunu ya da dinleyicisini memnun etme amacıyla kaleme alınmış "yazınsal bir çalışma" olarak görmenin daha doğru olacağı kanısındadır. Çünkü yazara göre metne bakıldığında Ammianus'un genel olarak coğrafi bilgilerden daha çok mitoloji ve hikâyelerdeki olaylara ya da sahip olunan birtakım özelliklere daha fazla yer verdiği görülmektedir.

İçeriğindeki tüm yazıların ilginizi çekeceğini ümit ettiğimiz kitabımızın yararlı olması temennisiyle iyi okumalar dileriz.

A. Vedat ÇELGİN

N. Eda AKYÜREK ŞAHİN

**KLAUDIA SELEUKEIA (SIDERA)
KAZI VE YÜZEY ARAŞTIRMALARI
SİKKE BULUNTULARI
ÖN DEĞERLENDİRME**

Hüseyin KÖKER*

Isparta ili, Atabey ilçesine bağlı Bayat köyünün 800 m kuzeybatısında yer alan Hisartepe ve çevresine konumlanan Seleukeia kentinin lokalizasyonu 1874 yılında Bayat köyünü ziyaret eden ve burada bulduğu bir yazıt üzerinde kent in ismini okuyan G. Hirschfeld tarafından yapılmıştır.¹ Daha sonra H. Rott tarafından da ziyaret edilen kent in Roma İmparatorluk Dönemi sonrasında iskân edilmediği yorumu yapılmıştır.² 1980’li yıllardan itibaren bölgedeki kapsamlı araştırmalar hız kazanmış ve özellikle M. Özsait genel olarak Pisidia Bölgesi’nde yoğun çalışmalar yürütmüştür. Özsait’in Seleukeia’daki araştırmalarının odak noktası ise kent çevresindeki höyükler olmuştur.³ 1993 yılında ise Isparta Arkeoloji Müzesi yürütücülüğünde ve O. Bingöl’ün bilimsel danışmanlığında bir sezon kazı çalışması da yapılmıştır.⁴ 2008 yılından itibaren de B. Hürmüzlü başkanlığında yürütülen Isparta Arkeolojik Surveyi projesi çerçevesinde Seleukeia

---

* Yrd. Doç. Dr. Hüseyin Köker, Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Şanlıurfa (huseyinkoker@gmail.com).

¹ Hirschfeld 1879, 312-315. Hirschfeld öncesinde, C. Ritter Seleukeia’nın Eğirdir’de olabileceğini düşünmüştür, bkz. Ritter 1859, 452.

² Rott 1908, 10.

³ Özsait 1986.

⁴ Kaya 1999a; Kaya 1999b; Bingöl 2012.

ve çevresinde yüzey araştırmaları gerçekleştirilmektedir.⁵

Bu yazıda Seleukeia’da yürütölen 1993 yılı kazıları ve 2016 yılı yüzey araştırmalarında bulunan sikkelerin bir ön değerlendirmesi yapılacaktır.⁶ 1993 yılı kazılarında 14 adet Roma Eyalet, 26 adet Roma İmparatorluk, 2 adet Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu ve 75 adedi bir define oluşturmak kaydıyla 78 adet Selçuklu dönemlerine tarihlenen toplam 116; 2016 yılı araştırmalarında 1 adet Roma İmparatorluk ve 2 adet Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu olmak üzere toplam 3 adet bronz sikke bulunmuştur (Grafik 1). 1993 yılı sikke buluntuları Doğu Kapısı, Güney Teras, nekropol ve tiyatro kazılarında ele geçmiştir.⁷ 2016 yılı sikke buluntuları ise akropolis’in güneyinde yer alan giriş kapısının yakını ile tiyatro’nun güney doğusu ve kuzeyinden ele geçmiştir.

1993 yılı kazısında ele geçen 14 adet Roma Eyalet sikkelerinden 7 adedinin imparator ve ait olduğu kent, 2 adedinin sadece ait olduğu kent teşhis edilebilmişken, geriye kalan 5 adedinin kondisyonlarının iyi olmaması sebebiyle ne imparatoru ne de ait olduğu kent teşhis edilebilmiştir. Aşağıda Tablo 1’de göröldüğü üzere, teşhisi yapılabilen sikkeler Pisidia Bölgesi kentlerine aittirler ve 2. yüzyıl ortalarına tarihlenen biri hariç diğerleri 3. yüzyıla tarihlenmektedir. Eldeki bu az sayıdaki bulguya dayanarak değerlendirme yapmak doğru olmasa da, Seleukeia’da dolaşımda olan sikkelerin çoğunluğunun Pisidia kentlerine ait olması yadırganacak bir durum

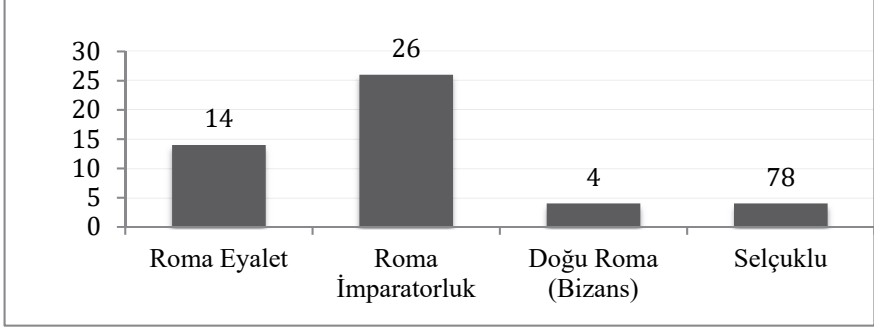
---

⁵ Hürmözlü 2008.

⁶ Seleukeia Sidera 1993 yılı kazıları ve 2016 yılı yüzey araştırmalarında ele geçen sikkeleri çalışmama izin veren Sayın Doç. Dr. Bilge Hürmözlü Kortholt’a ve Isparta Arkeoloji Müzesi’ndeki çalışmalar sırasında gösterdikleri her türlü kolaylık dolayısıyla Müze Müdürü Sayın Mustafa Akaslan ve Müze Araştırmacısı Seher Hoşgör’e içten teşekkürlerimi sunarım.

⁷ 1993 yılı kazıları için bk. dn. 4. İlgili yayınlarda sikke buluntularına ilişkin herhangi bir bilgi olmamakla beraber, kazı sikke envanter bilgileri sayesinde sikkelerin bulunduğu alanları saptamak mümkün olabilmiiştir.

değildir. Kaldı ki ileride kentte yapılacak kazıların burada dolaşımda olan sikkelerdeki çeşitliliği artıracığına şüphe yoktur.

Grafik 1: Seleukeia kazı ve yüzey araştırmalarında ele geçen sikkelerin dönemlere göre sayısal dağılımı.

İmparator ↓ Kent →	Antiokheia	Baris	Klaudia Seleukeia	Prostanna	Belirsiz	Toplam
Antoninus Pius 138-161	1					1
Elagabalus (218-222)				1		1
I. Kornelia Paula (219-220)			1			1
III. Gordianus? (238-244)	1					1
Hostilianus (251)		2				2
II. Claudius (268-270)			1			1
Belirsiz		1		1	5	7
Toplam	2	3	2	2	5	14

Tablo 1: Roma Eyalet sikkelerinin kent ve imparatorlara göre sayısal dağılımı.

Kazı ve araştırmalarda toplam 26 adet Roma İmparatorluk sikkesi ele geçmiştir. Bunlardan 8 adedinin imparator ve darphanesi, 5 adedinin sa-

dece imparatoru teşhis edilebilmiş, geriye kalan 13 adedinin ise ne imparatoru ne de darphanesi teşhis edilebilmiştir. Tablo 2’de görüldüğü üzere ele geçen sikkeler, 2. yüzyıl ile 5. yüzyıl arasına tarihlenmekte ve çoğunluğunu ise Geç Roma Dönemi sikkeleri oluşturmaktadır. Teşhis edilen darphaneler arasında Roma ve Thessalonika dışında kalanlar imparatorluğun doğu darphaneleri, yani Heraklea, Konstantinoupolis, Nikomedia ve Kyzikos darphaneleridir.

İmparator ↓ Darphane →	Roma	Thes.	Hera.	Kons.	Niko.	Kyz.	Belirsiz	Top- lam
Ant. Pius. 138-161	1							1
Maximianus 286-305						1	1	2
Constanti- nus 307-337			1	1	1		1	4
II. Constan- tius 337-361							2	2
Valens 364-378		1						1
Arcadius 383-408			1					1
Honorius 393-423							1	1
I. Leo 457-474				1				1
Belirsiz 4.-5. yüzyıl							13	13
Toplam	1	1	2	2	1	1	18	26

Tablo 2. Roma İmparatorluk Dönemi sikkelerinin imparator ve darphanelere göre sayısal dağılımı.

Kazı ve araştırmalar sırasında ele geçen Doğu Roma (Bizans) sikkelerini II. Justinus (565-578) VII. Mikhael (1071-1078), Manuel I Komnenos (1143-1180) adlarına darp edilen birer sikke ve bir adet anonim *Follis* (Class I - c. 1075 - c. 1080) oluşturmaktadır. Bu sikkelerden Manuel I

Kommenos adına basılan Thessalonika, diğer üçü ise Konstantinoupolis darphanesinde basılmışlardır.

1993 yılı kazılarında ele geçen son buluntu grubunu da, tiyatro kazıları sırasında tonozlu geçidin doğusu-*cavea* duvarı açmasında bulunan 3 adet bronz sikke ile *diazoma* tonozlu giriş galerisi içindeki dolgu toprakta bulunan ve 75 adet bronz sikkeden oluşan bir define olan Selçuklu sikkeleri oluşturmaktadır.

Kaynakça ve Kısaltmalar

- Bingöl 2012 O. Bingöl, Seleukeia Sidera, Anadolu/Anatolia EK III 2, 2012, 457-471.
- Hirschfeld 1879 G. Hirschfeld, Vorläufiger Bericht über eine Reise im Südwestlichen Kleinasien I, Berlin 1879.
- Hürmüzlü 2008 B. Hürmüzlü, Seleukeia Sidera Antik Kenti, Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Haberler 26, 2008, 12-13.
- Kaya 1999a D. Kaya, Die Theaterausgrabung von Seleucia Sidera (Klaudioseleukeia), şurada: Studien zum antiken Kleinasien IV (Asia Minor Studien 34), Bonn 1999, 163-174.
- Kaya 1999b D. Kaya, Seleuceia Sidera, şurada: I. Uluslararası Pisi-dia Antiocheia Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Yalvaç/Isparta 2-4 Temmuz 1997, İzmit 1999, 35-46.
- Özsait 1986 M. Özsait, 1984 ve 1985 Yılı Isparta Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları, Araştırma Sonuçları Toplantısı 4, 1986, 323-333.
- Ritter 1859 C. Ritter, Vergleichende Erdkunde des Halbinsellandes Klein-Asien, Berlin 1859.
- Rott 1908 H. Rott, Kleinasiatische Denkmäler aus Pisidien, Pamphylien, Kappadokien und Lykien, Leipzig 1908.

Baris. Hostilianus (251)

Büst s. / İki sütunlu tapınak içinde Tykhe sl.

Env. No. 1.3.98 (Müze)

Klaudia Seleukeia. I. Paula Cornelia

(219-220) Büst s. / At üzerinde Men s.

Env. No. SLV-61-S10/93 (Müze etüdü-
lük)

Prostanna. Elagabalus (218-222)

Büst s. / Dioskurlar

Env. No. SLV-20-S2/93 (Müze env. no. 1.1.98)

I. Constantinus (307-337). Nikomedeia

Büst s. / Iupiter ayakta sl.; *globus* üzerin-
de Victoria ve ucunda kartal olan asa tu-
tuyor; solda, kartal ve sağda esir.

Env. No. 1.5.98 (Müze)

VII. Mikhael (1071-1080). Konstantinou-

polis. İsa büstü / İmp. Büstü

Env. No. SLD-003-1

